

Državna pomoč podjetjem v času energetske krize

Vlada podjetjem zagotavlja nepovratna sredstva za soočanje z izjemno visokimi povišanji cen energentov

19. oktober 2022

10. septembra 2022 je začel veljati Zakon o pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina¹ ("ZPGVCEP"). Država bo podjetjem zagotovila nepovratna sredstva za sofinanciranje stroškov električne energije in zemeljskega plina. Z novelo ZPGVCEP, ki je bila sprejeta 6. oktobra 2022, se je državna pomoč še povečala.

Ukrep je začasne narave (velja do konca leta 2022) in je sprejet na podlagi Sporočila Komisije Začasni okvir za krizne ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini ("**Začasni krizni okvir**"). Državni zbor je 6. oktobra 2022 potrdil novelo ZPGVCEP, ki je razširila obseg državne pomoči in jo povečala iz prvotnih 40 milijonov na 80 milijonov EUR ("**Novela**").²

V tem Client Alert-u podajamo pregled ZPGVCEP s ključnimi informacijami o upravičencih, vrstah in višini zneska pomoči ter postopku za uveljavljanje pomoči, vključno s spremembami, ki jih je prinesla Novela.

1. Upravičenci

Upravičenci do pomoči so pravne ali fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost v Republiki Sloveniji in so bile registrirane kot **gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, gospodarska interesna združenja, gospodarske zbornice, reprezentativni sindikati, društva ali zavodi** do vključno **30. novembra 2021**. ZPGVCEP ne omenja podružnic tujih podjetij, ki so registrirane v Sloveniji. Po našem mnenju bi morale biti do državne pomoči upravičene tudi podružnice podjetij s sedežem v državi članici EU, saj bi zakon sicer diskriminiral podružnice iz držav članic EU. Prav tako je za namene pravil o državnih pomočeh podjetje vsak subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost, ne glede na njegov status in način financiranja³.

Podjetja do pomoči **niso upravičena, če:**

- je na dan oddaje vloge zoper njih začel stečajni postopek ali postopek likvidacije;
- imajo neporavnane dospele davčne obveznosti in nepredložene in neporavnane obračune davčnih odtegljajev za odhodke iz delovnega razmerja za zadnje leto v višini 1.000 evrov;
- so upravičene do regulirane cene zemeljskega plina oziroma električne energije na podlagi drugih uredb⁴ (v tem primeru niso upravičene do prejema pomoči za obdobje od 1. septembra 2022 dalje);

¹ Zakon o pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 117/22)

² Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 133/22)

³ 7. odstavek Oddelka 2.1 Obvestila Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije

⁴ Uredba o določitvi cen zemeljskega plina iz plinskega sistema (Uradni list RS, št. 98/22) in Uredba o določitvi cene električne energije (Uradni list RS, št. 95/22 in 98/22)

- so ceno svojih proizvodov oziroma storitev zaradi dviga cen električne energije in zemeljskega plina dvignila za več kot 10 odstotkov (glejte naš komentar v točki 4 spodaj);
- zanje veljajo sankcije, ki jih je sprejela Evropska unija zaradi ruske agresije nad Ukrajino; ali
- so finančne institucije ali zavarovalnice.

2. Upravičeno obdobje in upravičeni stroški

Podjetja so upravičena do sofinanciranja stroškov, ki so nastali v obdobju od **1. junija 2022 do 31. decembra 2022** (upravičeno obdobje) in **presejajo dvakratnik dviga cen električne energije in zemeljskega plina** glede na leto 2021 (upravičeni stroški).

3. Vrste pomoči in višina zneska pomoči

ZPGVCEP ureja **tri vrste pomoči** za gospodarstvo:

A. Enostavna pomoč

Ta vrsta pomoči (ki sledi omejitvam iz 2.1 oddelka Začasnega kriznega okvira) je namenjena podjetjem, ki jih je prizadela ruska agresija proti Ukrajini in/ali naložene sankcije oziroma povračilni protiukrepi, sprejeti kot odziv.

Pomoč se dodeli v obliki **nepovratnih sredstev**. Ta lahko v upravičenem obdobju skupaj z drugimi pomočmi, prejetimi v skladu 2.1. oddelkom Začasnega kriznega okvira znašajo **največ 500.000 eurov** na upravičenca.

Višina enostavne pomoči za posamezni mesec v upravičenem obdobju znaša **50 odstotkov upravičenih stroškov** v danem mesecu.

B. Posebna pomoč

Posebna pomoč, ki sledi omejitvam iz 52. točke 2.4 oddelka Začasnega kriznega okvira, podjetjem nudi izplačilo delnega nadomestila za dodatne stroške, ki so posledica izjemnega povišanja cen zemeljskega plina in električne energije.

Tudi posebna pomoč se dodeli v obliki **nepovratnih sredstev**. Ta lahko v upravičenem obdobju skupaj z drugimi pomočmi, prejetimi v skladu z 2.1. oddelkom in 52. točko 2.4. oddelka Začasnega kriznega okvira znašajo **največ 2 milijona eurov** na upravičenca

Višina posebne pomoči za posamezni mesec v upravičenem obdobju znaša **30 odstotkov upravičenih stroškov** v danem mesecu.

C. Pomoč za 'energetsko intenzivna podjetja'.

Pomoč za energetsko intenzivna podjetja (ki sledi omejitvam iz 53. točke 2.4 oddelka Začasnega kriznega okvira) se dodeli v obliki **nepovratnih sredstev za energetsko intenzivna podjetja**⁵, to so podjetja, katerih letni strošek nabave energentov in električne energije, nabavljen ali proizveden v okviru dejavnosti, znaša najmanj 3 % letne proizvodne vrednosti⁶. Vlagatelj status kot energetsko intenzivno podjetje se dokazuje z odločbo ali drugim dokazilom davčnega organa, s katerim je bil upravičen do vračila plačane trošarine ali oproščen plačila trošarine. Odločbo oziroma dokazilo mora priložiti k vlogi za uveljavljanje pomoči.

Višina pomoči na upravičenca **ne sme presegati 50 odstotkov upravičenih stroškov in znaša največ 80 odstotkov izgub iz poslovanja** podjetja in **ne sme presegati 2 milijona eurov**. Skupna višina pomoči na upravičenca skupaj z drugimi pomočmi, prejetimi v skladu z 2.1. oddelkom in 53. točko 2.4. oddelka Začasnega kriznega okvira ne sme presegati **25 milijonov eurov**. Višina pomoči na **upravičenca se lahko poveča na največ 70 odstotkov upravičenih stroškov in lahko znaša največ 80 odstotkov izgube iz poslovanja** in ne sme presegati **2 milijona eurov** pomoči, skupaj z drugimi pomočmi, prejetimi v skladu z 2.1. oddelkom in 53. točko 2.4. oddelka Začasnega kriznega okvira pa ne sme presegati **50 milijonov eurov** na podjetje, če gre za upravičenca, ki je dejaven v katerem izmed posebej določenih sektorjev (na primer proizvodnja usnjenih oblačil, proizvodnja aluminija, proizvodnja plastike, litje železa itd.)⁷.

Pri izračunu najvišje skupne višine pomoči za vse tri vrste pomoči velja, da se upoštevajo tudi pomoči, ki so jih na podlagi Začasnega kriznega okvira prejela tudi **vsa podrejena in nadrejena podjetja upravičenca, ki delujejo kot en subjekt** s skupnim virom nadzora. Agencija SPIRIT kot pristojni organ je v povezavi z zgoraj navedenim pojasnila, da se pomoč, ki jo je tuje povezano podjetje upravičenca prejelo pa Začasnem kriznem okviru EU v drugi državi članici, ne upošteva pri izračunu najvišjega zneska pomoči, prejete v Sloveniji.⁸

Upravičenec lahko uveljavlja le eno izmed vrst pomoči za gospodarstvo, ki jih ureja ZPGVCEP.

4. Pogoji za pridobitev pomoči

Poleg pogojev, navedenih pod točko 1 zgoraj, mora upravičenec za pridobitev posamezne vrste pomoči izpolnjevati še naslednje pogoje. Izpolnjevanje pogojev upravičenec dokazuje z izjavami, ki jih priloži vlogi za dodelitev pomoči.

(i) Pogoji za pridobitev **enostavne pomoči in posebne pomoči**:

- upravičenec nabavlja električno energijo in zemeljski plin pri zunanjih dobaviteljih kot **končni odjemalec**,
- upravičenec **ni dvignil cen svojih proizvodov ali storitev** zaradi dviga stroškov električne energije in zemeljskega plina **za več kot 10 odstotkov**,
- upravičenec v letu 2022 ali za leto 2022 **ni izvedel izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu**.

⁵ Kot jih opredeljuje 2. odstavek 96. člena Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 47/16, 92/21 in 192/21)

⁶ Proizvodna vrednost pomeni prihodke, vključno s subvencijami, povezanimi s ceno izdelka, povečano ali zmanjšano za spremembo zalog končnih in nedokončanih izdelkov ter blaga in storitev, nabavljenih za nadaljnjo prodajo, zmanjšano za nabave blaga ali storitev za nadaljnjo prodajo (2. odstavek 96. člena Zakona o trošarinah).

⁷ 4. odstavek 7. člena Zakona o pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina

⁸ Vprašanja in odgovori v zvezi s pomočjo gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina (7. 10. 2022), točka 46; https://www.spiritslovenija.si/resources-new/vsebine/SPIRIT/Razpisi/392/Vprasanja_in_odgovori_7.10.2022.pdf

(ii) Pogoji za pridobitev **pomoči za energetska intenzivna podjetja**:

- upravičenec nabavlja električno energijo in zemeljski plin pri zunanjih dobaviteljih kot **končni odjemalec**,
- upravičenec **ni dvignil cen svojih proizvodov ali storitev** zaradi dviga stroškov električne energije in zemeljskega plina **za več kot 10 odstotkov**,
- upravičenec ima **izgubo iz poslovanja**, pri čemer **upravičeni stroški znašajo najmanj 50 odstotkov izgube** iz poslovanja v istem obdobju. Podjetje izgubo iz poslovanja oceni in naknadno dokazuje mesečno na podlagi računovodskih izkazov.
- upravičenec v letu 2022 ali za leto 2022 **ni izvedel izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu.**

Evropski Začasni krizni okvir pogoja, da upravičenec ni dvignil cen za več kot 10 % zaradi zvišanja cen električne energije in zemeljskega plina, ne določa.

5. Postopek za uveljavljanje pomoči in izplačilo pomoči

Upravičenec bo lahko pomoč uveljavljal tako, da bo preko elektronske aplikacije pri Javni agenciji **SPIRIT Slovenija oddal e-vlogo v obdobju od 1. 11. 2022 do 15. 11. 2022**, pri čemer čas oddaje vloge ne vpliva na prednostno obravnavo.

Rok za oddajo vloge je **15. november 2022**.

Vloga mora biti **podpisana s kvalificiranim digitalnim podpisom** in vložena s strani zakonitega zastopnika upravičenca.

Upravičenec mora v vlogi opredeliti **podatke o stroških** električne energije in zemeljskega plina, na podlagi katerih bodo izračunani upravičeni stroški. Za obdobje od junija do septembra 2022 naj upravičenec navede podatke o dejanskih stroških, za mesece oktober, november in december 2022 pa naj navede ocenjene stroške. V elektronski aplikaciji bo nato upravičenec do 31. januarja 2023 vnesel podatke o dejanskih stroških, ki jih je prej v vlogi zgolj ocenil.

Izjave o izpolnjevanju pogojev za pridobitev pomoči bodo del elektronske aplikacije in jih bo upravičenec ob oddaji vloge potrdil v aplikaciji.

Podjetja bodo prejela pomoč **v dveh tranšah**. Za upravičene stroške v obdobju junij 2022 - september 2022 bodo sredstva izplačana do 31. 12. 2022, za obdobje oktober - december 2022 pa do 15. 3. 2022.

Skupni znesek pomoči, ki jo bo država zagotovila gospodarstvu znaša **40 milijonov evrov za izplačila do konca decembra in 40 milijonov evrov za izplačila marca**

6. Nadzor in sankcije

Za nadzor nad izvajanjem ZPGVCEP je pristojno Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki bo po izplačilu pomoči preverilo pravilnost in verodostojnost podatkov, navedenih v vlogi.

Prejemnik pomoči **ne sme izvesti izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu v letu 2022 oziroma za leto 2022.** V nasprotnem primeru mora o zgoraj navedenih izplačilih obvestiti Javno agencijo SPIRIT in vrniti prejeta sredstva.

Če upravičenec sam naknadno ugotovi, da mu je bila odobrena oziroma izplačana previsoka pomoč ali da ni izpolnjeval pogojev za njeno pridobitev, mora o tem nemudoma oziroma najkasneje do 15. januarja 2023 pisno obvestiti Javno agencijo SPIRIT.

Sankcija za predložitev nepravilnih ali neverodostojnih podatkov je (poleg obveznosti vračila zneska neupravičeno prejete pomoči) uvrstitev upravičenca na seznam neupravičenih prejemnikov pomoči po Začasnem kriznem okviru. Upravičenec tako ne bo upravičen do nikakršnih izplačil po Začasnem kriznem okviru, razen če dokaže, da nepravilnih ali neverodostojnih podatkov ni predložil naklepno.

Če bi potrebovali bolj podrobne informacije glede novega zakona in uveljavljanja pomoči za gospodarstvo, smo z veseljem na voljo.

O pisarni Wolf Theiss

Wolf Theiss je ena izmed vodilnih odvetniških pisarn na območju srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope. Naš ugled temelji na izjemnem lokalnem znanju v povezavi z visokimi mednarodnimi zmogljivostmi. Prvo pisarno smo pred 60 leti odprli na Dunaju. Našo ekipo pravnikov sestavlja več kot 340 pravnikov z različnim ozadjem in izkušnjami, ki delujejo v 13 državah na območju srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope.

Za več informacij o naših storitvah se obrnite na:

Markus Bruckmüller
Partner

E markus.bruckmueller@wolftheiss.com
T +386 1 438 0010

Klemen Radosavljević
Partner

E klemen.radosavljevic@wolftheiss.com
T +386 1 438 0023

Zala Majhenič
Legal Trainee

E zala.majhenic@wolftheiss.com
T +386 1 438 0017